

एवमनेकेषुपक्षेषुस्थापितेषुसिद्धांतमाह एकस्येति ब्रह्मैवएकंवेद्यंतच्चसत्यंकालत्रयेप्यबाध्यंतस्यअज्ञानात्बहूनिवेद्यानिउपास्यानिअब्रह्मभूतानिकृतानिकल्पितानिवेदेसत्यप्रतिपत्त्यर्थं तेषामब्रह्मत्वंवेदएवा
ह तदेवब्रह्मत्वंविद्धिनेदंयदिदमुपासतइति तस्मिंश्चसत्येब्रह्मणिकश्चिदेवअवस्थितः ब्रह्मलाभोऽतिदुर्घटइत्यर्थः श्रुतिरप्यज्ञानकार्यत्वंजगतआह तुच्छेनाम्बपिहितंयदासीत् तमसस्तन्महिनाजायतैकमिति
तुच्छेनरजूरगादिवदध्यस्तेनमिथ्याभूतेनतमसाआभुसर्वव्यापकंब्रह्मअपिहितंआच्छादितंयत्आसीत्तत्एकमेवसत्तमसःअज्ञानस्य तपसइतिपाठेअलोचनस्यसंकल्पमात्रस्यमहिनामाहात्म्येनअजायतप्रपं
चाकारेणआविर्बभूव यथारजुरज्ञानादृतासर्पाकारेणाविर्भवतितद्वदितिश्रुत्यर्थः ॥ ४३ ॥ एवमिति सत्यंप्रत्यगद्वयानंदंवेद्यंअज्ञात्वाबाह्यसुखलोभात्एतद्वानादिकंकर्तुंप्रवर्ततइत्यर्थः ॥ ४४ ॥ सत्यादिति तथा
भवेत्परमानंदात्प्रच्युतस्यक्षुद्रानंदविषयोभिलाषोभवेत् ततश्चासौयज्ञोज्योतिष्टोमादिःप्रतायेतसंतन्यते सत्यस्यवेदवचनस्यज्योतिष्टोमेनस्वर्गकामोयजेतेत्यादेःअवधारणात्प्रामाण्यनिश्चयात् संकल्पोवितथो
भवेदितिपाठेसत्यज्ञस्यैवसत्यसंकल्पत्वंअन्यस्यतुसंकल्पोवंध्यइत्यर्थः सनष्पाठेयज्ञोपिसत्यस्यानवधारणादापरोक्ष्येणअनिश्चयादेवप्रवर्तते ज्ञातेतुसत्ये एतद्वद्बुद्धिमान्स्यात्कृतकृत्यश्चभारतेतिकृतकृत्यत्व

सनत्सुजातउवाच एकस्यवेदस्याज्ञानाद्वेदास्तेबहवःकृताः ॥ सत्यस्यैकस्यराजेंद्रसत्येकश्चिदवस्थितः ॥ ४३ ॥ एवंवेदमविज्ञायप्राज्ञोहमितिमन्यते ॥ दान
मध्ययनंयज्ञोलोभादेतत्प्रवर्तते ॥ ४४ ॥ सत्यात्प्रच्यवमानानांसंकल्पश्चतथाभवेत् ॥ ततोयज्ञःप्रतायेतसत्यस्यैवावधारणात् ॥ ४५ ॥ मनसान्यस्यभवतिवा
चान्यस्याथकर्मणा ॥ संकल्पसिद्धःपुरुषःसंकल्पानधितिष्ठति ॥ ४६ ॥ अनैभृत्येनचैतस्यदीक्षितव्रतमाचरेत् ॥ नामैतद्भातुनिर्वृत्तंसत्यमेवसतांपरं ॥ ४७ ॥
ज्ञानंवैनामप्रत्यक्षंपरोक्षंजायतेतप ॥ विद्याद्दुपठंतंतुद्विजंवैबहुपाठिनं ॥ ४८ ॥ तस्मात्क्षत्रियमामंस्याजल्पितेनैववैद्विजं ॥ यएवसत्यान्नापैतिसज्ञेयोब्राह्म
णस्त्वया ॥ ४९ ॥

मेवस्मर्यते ॥ ४५ ॥ मनसेति यज्ञइत्यनुकृष्यते अन्यस्यएकस्ययज्ञोमनसादेवताध्यानादिरूपोभवति वाचाब्रह्मयज्ञजपादिरूपोयज्ञोभवति कर्मणाप्रसिद्धोज्योतिष्टोमादिः
एतेषांपूर्वःपूर्वोज्यायान् संकल्पसिद्धःसत्यसंकल्पःसंकल्पानांकल्पनीयपदार्थानांब्रह्मलोकादीनामधिष्ठाताभवतिब्रह्मवित् तथाचश्रुतिःआप्नोतिस्वाराज्यं आप्नोतिमनसस्पतिं वाक्पतिश्चक्षुष्पतिः श्रोत्रपतिर्वि
ज्ञानपतिरिति स्वराजोभावःस्वाराज्यंब्रह्मैश्वर्यं ॥ ४६ ॥ तस्यसंकल्पस्यअनैभृत्येनअदाढ्येन आत्माज्ञानाद्वंध्यसंकल्पत्वेसतीत्यर्थः दीक्षितव्रतंमुष्टीकरणवाग्यमनादिकंकुर्यात् एतन्नामदीक्षितइतितदीक्षव्रतादेशे
इत्यनेनधातुनानिष्ठाप्रत्ययातेननिष्पन्नं कर्मजःसंस्कारआगंतुकोविनाशीचेत्यर्थः सतांतुसत्यमेवपरंब्रह्मैवश्रेष्ठं अकृतकत्वेनाविनाशित्वात् ॥ ४७ ॥ एतदेवस्पष्टयति ज्ञानमिति प्रत्यक्षंशोकमोहनिवृत्तिरू
पंज्ञानफलंप्रत्यक्षमित्यर्थः तपःकायिकंवाचिकंमानसिकंच तत्परोक्षंआमुष्मिकफलप्रदमित्यर्थः विद्यादित्यर्द्धेनपरोक्षज्ञानस्यव्यावृत्तिरिहउच्यते ॥ ४८ ॥ उक्तमेवोपसंहरति तस्मादिति जल्पितेनैवकेव
लाध्ययनेनैवसत्यात्प्रत्यगद्वयानंदात् तथाचश्रुतिः योवाएतदक्षरंगार्गिविदित्वास्माल्लोकात्तैतिसब्राह्मणइत्यपरोक्षज्ञानिनोब्राह्मणत्वमुक्त्वाऽर्थादितरस्याब्राह्मणत्वंदर्शयति ॥ ४९ ॥